

college van burgemeester en schepenen

Zitting van 17 juni 2016

Besluit

A-punt

GOEDGEKEURD

Samen Leven

Samenstelling

de heer Bart De Wever, burgemeester
de heer Koen Kennis, schepen; de heer Philip Heylen, schepen; de heer Ludo Van Campenhout, schepen; de heer Claude Marinower, schepen; de heer Marc Van Peel, schepen; de heer Rob Van de Velde, schepen; mevrouw Nabilla Ait Daoud, schepen; de heer Fons Duchateau, schepen
de heer Roel Verhaert, stadssecretaris

HD 7	2016_CBS_05475	Antwerp Children's Zone en Wijkwerking op maat - Selectie pilootwijken - Goedkeuring
------	----------------	---

Beknorte samenvatting

Het college selecteert met dit besluit drie pilootwijken voor het project Wijkwerking op maat: Kiel, Deurne-Noord en Oosterveld-Elsdonk. Het college selecteert één pilootwijk voor het project Antwerp Children's Zone: Kiel.

Motivering

Gekoppelde besluiten

- 2016_CBS_02630 - Antwerp Children's Zone - Ontwikkeling. Principebesluit - Goedkeuring
- 2016_CBS_03558 - Wijkwerking op maat - Opstart project - Goedkeuring
- 2016_CBS_04866 - Bestek GAC/2016/3846 - Studietoelichting Antwerp Children's Zone. Gunning - Goedkeuring

Aanleiding en context

Het college keurde op 25 maart 2016 (jaarnummer 2630) de ontwikkeling van een Antwerp Children's Zone principieel goed. Het college heeft op 3 juni 2016 (jaarnummer 4866) het onderzoek Antwerp Children's Zone gegund aan RebelGroup Advisory Belgium nv. De stad Antwerpen engageerde zich om voor eind juni 2016 de wijk mee te delen aan de opdrachtnemer waarin het project Antwerp Children's Zone zal opgestart worden. Voor Antwerp Children's Zone als pilootproject wordt één wijk geselecteerd.

Op 22 april 2016 (jaarnummer 3558) keurde het college het project Wijkwerking op maat goed, een wijkgerichte en integrale aanpak in geselecteerde pilootwijken.

Om de noden van wijken in kaart te brengen is door de studiedienst Stadsobservatie, in samenwerking met de bedrijfseenheden Samen Leven en Cultuur, Sport, Jeugd en Onderwijs, een geactualiseerde analyse van de gelijkenissen en verschillen tussen de Antwerpse wijken uitgevoerd. De wijkanalyse 2016 bestaat uit 43 indicatoren, gegroepeerd in 5 domeinen: Demografie, Sociaal-economisch, Overlast en criminaliteit, Subjectief welbevinden en Onderwijs.

1. **Demografisch** (Stad in cijfers): bevolkingsdichtheid, oudere alleenstaanden (70+), vergrijzing (65+), vergroening (-18), aandeel allochtonen, alleenstaande ouders, verhuisintensiteit, geboorten, sterften;
2. **Sociaal-economisch** (Stad in cijfers): inkomen, werkloosheid, aandeel inactiviteit, aandeel inactiviteit op beroepsactieve leeftijd, steuntrekkers OCMW, sociale huisvesting;
3. **Overlast en criminaliteit** (Stad in cijfers): (aantal/1.000 inwoners) GAS-boetes, overlastovertredingen, sluikstortmeldingen (aantal), zedenfeiten, slagen en verwondingen, drugsmisdrijven, diefstal, bedreigingen, verboden wapens;
4. **Subjectief welbevinden** (Stad in cijfers): leefkwaliteit in de buurt verslechtert, overlast en onveiligheid, aanwezigheid infrastructuur, aanwezigheid voorzieningen, sociale samenhang, subjectieve leefbaarheid;
5. **Onderwijs-indicatoren** (Stad in cijfers): schoolse vertraging (Basisonderwijs (BO) & Secundair Onderwijs (SO)), leerlingen thuistaal niet Nederlands (BO & SO), leerlingen laagopgeleide moeder (BO & SO), schooltoelage (BO & SO), GOK (BO & SO), leerlingen Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers (OKAN), leerlingen B-stroom, participatie hoger onderwijs.

In de wijkanalyse 2016 worden 52 wijken geanalyseerd met minstens 2.500 inwoners, berekend volgens de wijkaftakening in Stad in cijfers. In de wijkanalyse worden drie berekeningswijzen gehanteerd:

1. waar doen de fenomenen zich het meest voor (gebaseerd op meest recente informatie): waar is de graad van de ernst het hoogst?;
2. waar zijn de fenomenen de laatste jaren het sterkst toegenomen (gebaseerd op tijdslijn) of geëvolueerd?;
3. waar is de impact het grootst: waar doen de fenomenen zich meer voor dan ten opzichte van de stad in het geheel (gebaseerd op de meest recente informatie)? Bijvoorbeeld: een gelijke score op graad van ernst (bijv. 10% werkloosheid), verschilt qua impact naar gelang het aantal inwoners in een wijk (bijvoorbeeld 5.000 of 20.000 inwoners).

Deze kwantitatieve analyse resulteert in een “totaalranking”, een rangorde van de 52 wijken op basis van alle domeinen, indicatoren en berekeningswijzen.

Hierna de 20 wijken met stadsbreed de 'hoogste' scores (in dit besluit wordt de neutrale aanduiding 'hoge' scores gehanteerd in plaats van 'slechte' scores). Hoewel voor de meeste indicatoren de hoogste waarden ook de slechtste scores zijn (zoals werkloosheid, schoolse vertraging), is deze aanduiding minder gepast voor hoge scores bij andere indicatoren (bijvoorbeeld geboorten, vergrijzing).

1. Kiel;
2. Amandus-Atheneum;
3. Stuivenberg;
4. Deurne-Noord;
5. Borgerhout Intra Muros Noord;
6. Borgerhout Intra Muros Zuid;
7. Linkeroever;
8. Hoboken-Noord;
9. Centraal-Station;
10. Deurne-Zuidwest;
11. Luchtbal;
12. Borgerhout Extra Muros;
13. Historisch Centrum;
14. Oud-Berchem;
15. Neerland;
16. Dam;
17. Oud-Merksem;

18. Middelheim;
19. Stadspark;
20. Schoonbroek-Rozemaai.

Deze wijken liggen verspreid over het grondgebied van de stad Antwerpen. Deze top-20 wijken scoren veelal hoog op enkele of meerdere domeinen uit de wijkanalyse en vaak met name op vlak van fenomenen en/of impact. De wijk Kiel noteert bijvoorbeeld zowel hoge impactscores op alle domeinen als hoge fenomeenscores op meerdere domeinen. Verbanden tussen de scores zijn ook relevant, zoals de hoge scores op het Kiel op vlak van demografie (onder andere vergroening, diversiteit) en de socio-economische en onderwijsscores (reeds aanwezige problemen in de school- en thuisomgeving). Hoge scores op het Kiel op vlak van subjectief welbevinden, zoals leefkwaliteit, kunnen tevens verband houden met de hoge scores op vlak van overlast, zoals sluikstort. Ook in de wijk Deurne-Noord, zijn er diverse knelpunten en noden zichtbaar, zowel binnen als tussen de domeinen.

In de wijkanalyse 2016 vallen de wijken die het hoogst scoren op vlak van groei, veelal buiten bovenstaande top-20 ranking. Dit is van belang voor het project Wijkwerking op maat, aangezien wijken met indicaties van een groeiende problematiek, de probleemwijken van morgen kunnen worden. Ook vroegtijdige signalen van achteruitgang in wijken zijn in dat opzicht relevant. Vroegtijdige detectie en een gerichte aanpak op maat kunnen huidige en potentiële negatieve evoluties in wijken tegen gaan en het samen leven en leefbaarheid in de wijk maximaal stimuleren en versterken. De wijk Oosterveld-Elsdonk scoort, vergeleken met andere stadswijken, op relatief veel indicatoren een hoge ranking vanuit de berekeningswijze groei/evolutie. Deze groeiscores bevinden zich onder meer op de domeinen demografie, onderwijs en subjectief welbevinden.

Op basis van de resultaten van de wijkanalyse, waaronder de totaalranking, de scores op de vijf domeinen, alsmede de drie berekeningswijzen fenomeen, groei en impact, worden volgende pilootwijken geselecteerd voor het project Wijkwerking op maat:

- Kiel;
- Deurne-Noord;
- Oosterveld-Elsdonk.

In functie van het project Antwerp Children's Zone maakte de studiedienst stadsobservatie eveneens een kwantitatieve analyse van de wijken van de stad Antwerpen, specifiek op basis van de dataset onderwijs(context)indicatoren.

Deze kwantitatieve analyse resulteerde in volgende ranking van de 20 hoogst scorende wijken:

1. Stuivenberg;
2. Amandus-Atheneum;
3. Kiel;
4. Borgerhout Intra Muros Noord;
5. Deurne-Noord;
6. Borgerhout Intra Muros Zuid;
7. Linkeroever;
8. Hoboken-Noord;
9. Oud-Merksem;
10. Luchtbal;
11. Dam;
12. Deurne-Zuidwest;
13. Oud-Berchem;

14. Neerland;
15. Middelheim;
16. Centraal-Station;
17. Lambrechtshoeken;
18. Nieuwdreef;
19. Stadspark;
20. Hoboken-Zuidoost.

Op basis van de resultaten van de wijkanalyse, zowel de totaalranking (de scores op de 5 domeinen) als de ranking op basis van de onderwijsindicatoren, alsmede de drie berekeningswijzen fenomeen, groei en impact, wordt Kiel geselecteerd als pilootwijk voor het project Antwerp Children's Zone.

Argumentatie

In functie van de wijkgerichte prioritering van de projecten Wijkwerking op maat en Antwerp Children's Zone, bevat de wijkanalyse 2016 diverse rangordeningen, uiteenlopend van de totaalranking, de ranking op basis van de onderwijsindicatoren tot aparte rankings voor elk van de 43 indicatoren en 3 berekeningswijzen (feiten, groei, impact), ofwel 129 aparte indices.

De belangrijkste informatie uit de wijkanalyse 2016, waaronder de methodiek, resultaten en data met betrekking tot de fenomeen-, groei- en impactscores, is opgenomen in bijlage.

Wijken Stuivenberg en Amandus-Atheneum

In de ranking op basis van de onderwijsindicatoren staan de wijken Stuivenberg en Amandus-Atheneum respectievelijk op de eerste en tweede plaats. In de wijken Stuivenberg en Amandus-Atheneum ligt het aantal verhuisbewegingen in en uit de wijk erg hoog. Deze wijken zijn onder meer gekenmerkt door het feit dat nieuwkomers zich bij hun aankomst in deze wijk vestigen en na enkele jaren terug verhuizen. Met de aanpak van Antwerp Children's Zone alleen kunnen we die verhuisbewegingen niet terugdringen. Door dit groot aantal verhuisbewegingen in en uit de wijk zal het meten van de resultaten van het project extra moeilijk zijn. Deze wijken lenen zich dan ook minder goed voor een pilootproject waarbij we de effecten nauwkeurig willen in kaart brengen en de transfereerbaarheid van het project naar andere wijken willen nagaan.

Het percentage kinderen van de wijk die ook in die wijk naar school gaan verschilt van wijk tot wijk. Deze percentages verschillen voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

Voor de wijken Stuivenberg en Amandus-Atheneum zien we volgende percentages van leerlingen die in de wijk wonen en ook in de wijk naar school gaan:

wijk	Basisonderwijs	Secundair onderwijs
Amandus-Atheneum	47%	19%
Stuivenberg	59%	21%

Voor het secundair onderwijs kan men verwachten dat de cijfers lager liggen aangezien de nabijheid van de school daar minder doorweegt bij een schoolkeuze. Voor het basisonderwijs zijn deze cijfers relatief laag.

Wijk Kiel

De wijk Kiel scoort stadsbreed het hoogst in de totaalranking van de wijkanalyse. Kiel behaalt hoge scores op elk van de vijf domeinen van de wijkanalyse. De wijk behaalt op een groot aantal indicatoren een top 5 of een 10 ranking, ten opzichte van de 52 onderzochte wijken.

De wijk Kiel behaalt op:

- 39 van de 43 indicatoren uit de wijkanalyse 2016 een top 5 of top 10 score (fenomeen, groei en/of impact; meerdere top 5/10 scores per indicator zijn in dit geval geteld als 1 in totaal);
- 24 van de 43 indicatoren een top 5 of top 10 fenomeen-score;
- 13 van de 13 onderwijs-indicatoren een top 5 of top 10 score (fenomeen, groei en/of impact).

Kiel scoort dus op meer dan 50% van alle 43 indicatoren een top 5 of top 10 fenomeen-score, wat lijkt te duiden op acute en meervoudige problematieken in deze wijk. Ook de hoge scores op vlak van onderwijs, met zowel fenomeen- als impactscores, en gerelateerde knelpunten op andere domeinen, waaronder socio-economisch, wijzen op (multi-)problematieken die op een geïntegreerde wijze kunnen worden aangepakt vanuit het pilootproject Wijkwerking op maat.

In de ranking op basis van de onderwijsindicatoren staat Kiel op de derde plaats. Voor het Kiel zien we volgende percentages van leerlingen die in de wijk wonen en ook in de wijk naar school gaan:

wijk	Basisonderwijs	Secundair onderwijs
Kiel	78%	18%

Het hoge percentage leerlingen van het basisonderwijs dat in de wijk Kiel woont en ook naar school gaat is een troef voor opzetten van het project Antwerp Children's Zone. Het project wil ook inzetten op de samenwerking tussen de leefwerelden van thuis, gezin en de wijk. Ook voor het meten van de resultaten van het project is dit hoog percentage een voordeel. Voor de leerlingen van het secundair onderwijs liggen de percentages lager, zoals te verwachten, en zijn ze vergelijkbaar met de cijfers van de wijken Stuivenberg en Amandus-Atheneum.

De wijk Kiel wordt voorgesteld als één van de drie pilootwijken voor het project wijkwerking op maat en als de pilootwijk voor het project Antwerp Children's Zone. Beide pilootprojecten worden op elkaar afgestemd en zullen elkaar maximaal versterken.

De relatief lagere verhuissaldi op het Kiel ten opzichte van zeer slecht scorende wijken, zoals Stuivenberg en Amandus-Atheneum, stellen de stad bovendien in staat de effecten van beide projecten (en opgestarte samenwerkingen) beter in kaart te brengen, waarmee ook kan worden nagegaan of en hoe deze in een volgende fase kunnen worden uitgebreid naar andere wijken.

Wijk Deurne-Noord

De wijk Deurne-Noord scoort stadsbreed eveneens zeer slecht. De wijk behaalt op een groot aantal indicatoren een top 5 of een 10 ranking, verspreid over de domeinen van de wijkanalyse.

De wijk Deurne-Noord noteert op:

- 39 van de 43 indicatoren een top 5 of top 10 score (fenomeen, groei en/of impact);
- 37 van de 43 indicatoren een top 5 of top 10 impact-score;
- 13 van de 13 onderwijs-indicatoren een top 5 of top 10 score (fenomeen, groei en/of impact).

Voor de hoge impactscores vallen op in deze wijk. Op meer dan 85% van de indicatoren behaalt Deurne-Noord een top 5 of top 10 score. Dit is relevant voor het project Wijkwerking op maat, dat niet enkel kijkt naar welke wijken stadsbreed (relatief) het hoogst scoren, maar ook welke wijken in absolute aantallen hoog scoren op diverse domeinen en dus een groot potentieel bereik vanuit een geïntegreerde aanpak op maat. De hoge onderwijsscores vallen tevens op in dit gebied, belangrijk ook vanwege de beoogde focus van het project op een

wijkgerichte werking op maat van kinderen en jongeren (collegebeslissing van 22 april 2016, jaarnummer 3558).

De wijken Kiel en Deurne-Noord kampen met domeinoverschrijdende problematieken. De wijken noteren bovendien op dezelfde 34 van de 43 indicatoren een top 5 of top 10 score, wat enerzijds kan duiden op overeenkomstige problematieken, en anderzijds kansen kan bieden voor gelijkaardige initiatieven en afspraken in deze wijken vanuit het project Wijkwerking op maat.

De Antwerp Children's Zone en het project Wijkwerking op maat hanteren een brede, geïntegreerde aanpak.

In de wijk Kiel, die op de diverse indicatoren als de grootste aandachtswijk naar voren komt, wordt in een pilootfase dan ook een Antwerp Children's Zone uitgerold.

Er wordt evenwel onderzocht of in een latere fase Antwerp Children's Zone kan uitgebreid worden naar de wijk Deurne-Noord zodat beide projecten ook hier elkaar kunnen aanvullen en versterken.

Wijk Oosterveld-Elsdonk

Wijkwerking op maat focust niet enkel op de hoogst scorende stadswijken. De wijkanalyse 2016 laat zien dat veel van de wijken met relatief hoge groei/evolutiescores, buiten de top-20 van de totaalranking vallen. De wijk Oosterveld-Elsdonk scoort, vergeleken met andere stadswijken, op relatief veel indicatoren een top 10 ranking voor groei/evolutie. Dit kan duiden op vroegtijdige signalen van veranderingen (demografisch, samen leven, overlast) in deze wijk of andere indicaties van wijkgerichte noden. De groeiscoringen bevinden zich onder meer op de domeinen demografie, onderwijs en subjectief welbevinden. De wijk behaalt ook enkele hoge scores op fenomenen.

De wijk Oosterveld-Elsdonk scoort op:

- 23 van de 43 indicatoren een top 20 notering (fenomeen, groei en/of impact);
- 5 van de 13 onderwijs-indicatoren een top 20 ranking (fenomeen, groei en/of impact);

De drie wijken, Kiel, Deurne-Noord en Oosterveld-Elsdonk worden dus geconfronteerd met diverse en domeinoverschrijdende knelpunten, noden en uitdagingen. Dit is zichtbaar op vlak van fenomenen, groei/evolutie en impact.

In de drie wijken zijn er bovendien veel raakvlakken met de beleidsdomeinen van de bedrijfseenheden Samen Leven, Cultuur, Sport, Jeugd en Onderwijs en het OCMW.

Deze wijken komen in aanmerking voor een geïntegreerde aanpak op maat. Binnen elk van de drie wijken zal worden ingezet op een wijkgerichte werking op maat van kinderen en jongeren, met aandacht voor een brede leeromgeving en specifieke onderwijsnoden.

Stappenplan

Voor de drie pilootwijken van het project Wijkwerking op maat worden op korte termijn startrapporten opgemaakt.

De startrapporten bestaan uit volgende elementen (collegebeslissing van 22 april 2016, jaarnummer 3558):

- kwantitatieve en kwalitatieve analyse wijk;
- screening inzet diensten en samenwerking;
- opportuniteiten en risico's in functie van wijkaanpak.

Op basis van het startrapport worden prioritaire thema's gekozen voor een geïntegreerde aanpak en een 10-puntenplan voor de wijk, in samenwerking met betrokken entiteiten en andere stakeholders.

Binnen het 10-puntenplan wordt ingezet op wederkerigheid en de rol die de buurt/buurtbewoners zelf kunnen spelen ('WIE-principe': Wederkerigheid, Informele netwerken en Eigen kracht). Op basis van de startrapporten worden eind september 2016 prioritaire thema's gekozen en een 10-puntenplan met actievoorstellen voor de wijk opgemaakt. Het 10-puntenplan wordt ingeschreven in de huidige beleidsdoelstellingen.

Alle entiteiten van de stad en het OCMW, samen met de privé-partners en ander stakeholders, realiseren dit project samen en worden nauw betrokken in de verdere operationalisering van de initiatieven.

Specifiek voor de wijk Kiel worden het 10-puntenplan en het project van de Antwerp Children's Zone op elkaar afgestemd. De aanpak van Antwerp Children's Zone wordt bepaald op basis van de studie - met bijhorend advies over de concrete inhoud van Antwerp Children's Zone – die opgeleverd wordt door RebelGroup Advisory Belgium nv ten laatste op 30 september 2016 en het daaropvolgende participatief traject met de scholen en betrokken partners in de wijk Kiel.

Financiële gevolgen

Nee

Besluit

Artikel 1

Het college keurt de uitwerking van een geïntegreerde aanpak op maat goed voor drie pilotowijken:

- Kiel;
- Deurne-Noord;
- Oosterveld-Elsdonk.

Artikel 2

Het college keurt goed dat het pilotoproject Antwerp Children's Zone wordt gerealiseerd in de wijk Kiel.

Artikel 3

Het college geeft opdracht aan:

Dienst	Taak
DL/projectleiding	Opdracht aan de projectleider om onder regie van SL en in samenwerking met de bedrijfseenheden SL, CS en het OCMW startnota's op te maken voor de drie pilotowijken "Wijkwerking op maat".
SL	
CSJO	
OCMW	

Artikel 4

Dit besluit heeft in principe geen financiële gevolgen.

Bijlagen

1. Wijken_prioritering_definitief_2016_bijlage.docx
2. RapportSSO.xlsx